

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 10 - KLEUR 2

KLEUR (Vervolg van "Over Tekenen en Schilderen" - NR. 09 - KLEUR 1)

Kleurtemperatuur

Je kunt ook nog een onderscheid maken in temperatuur van een kleur. De kleurencirkel heeft een warme kant en een koele kant: de roden, oranges en gelen zien we aan de warme kant en de groenen, blauwen en (sommige) paarsen aan de koele kant. Dat is deels subjectief en laat ruimte voor je eigen persoonlijke interpretatie. Het is dus niet altijd exact meetbaar, laat dat goed tot je doordringen.

We hebben al eerder genoemd dat er van iedere primaire kleur een aantal varianten zijn; neem bijvoorbeeld cadmiumrood en alizarin karmozijn als primaire roden. De eerste neigt meer naar oranje en doet daarom warmer aan dan de tweede, die meer naar blauw neigt. Je noemt dat ook wel de tendens van die kleur. Bij blauw zie je dat verschil ook goed tussen ultramarijn, warme tendens want meer naar rood, en phtaloblauw met een koele tendens want meer naar groen (feitelijk naar de kant van geel dus). En bij geel tot slot kun je als voorbeeld kijken naar cadmiumgeel met warme tendens en citroengeel met een koele tendens.

Figuur 1:

Door tinten van eenzelfde kleur naast elkaar te plaatsen wordt de kleurtendens zichtbaar gemaakt.

Dat heeft ook tot gevolg dat je bij het mengen van 2 primaire kleuren verschillen in de secundaire mengkleur kunt krijgen. In het algemeen kun je zeggen: hoe meer twee primaire kleuren naar elkaar tenderen hoe dieper de secundaire mengkleur daarvan zal zijn.

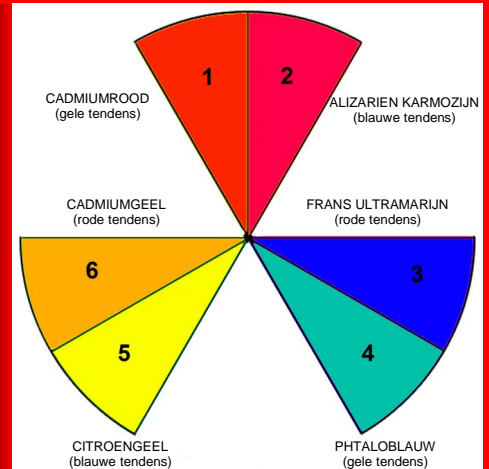
Figuur 2:

De keus van de primaire kleur is bepalend voor de secundaire kleur. Hoe dicht de primaire kleuren bij elkaar liggen op de kleurencirkel, hoe intenser de secundaire kleur wordt. Kijk maar eens hoe dit hele verhaal er in de figuren hiernaast uit ziet.

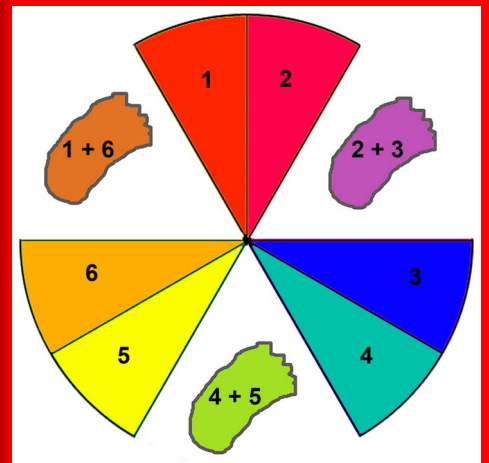
Wil je een diep paars als secundaire kleur mengen dan neem je als primair rood dus bijvoorbeeld alizarin karmozijn want dat neigt al naar blauw. Als primair blauw neem je dan ultramarijn dat al naar rood neigt. Dat geeft samen een dieper paars dan bijvoorbeeld cadmiumrood en phtaloblauw. Kort gezegd: primairen die dicht bij elkaar liggen qua tendens geven een diepere secundaire menging.

Figuur 3:

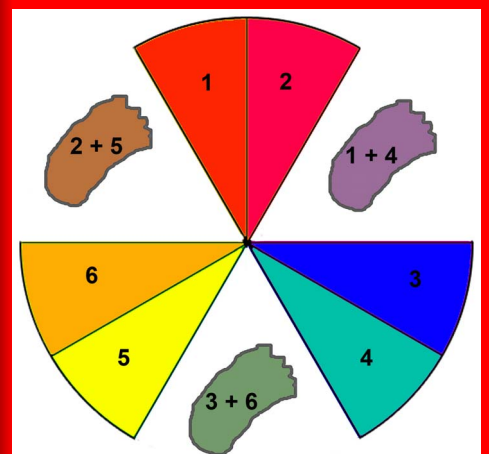
Meng je primairen die verder uit elkaar liggen, dan ontstaat er een meer gedempte secundaire kleur.

Figuur 1: Kleurtendens

Figuur 2: Intensivering

Figuur 3: Demping

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 10 - KLEUR 2

KLEUR (VERVOLG)

Complementaire kleuren

De kleuren die op de kleurencirkel tegenover elkaar liggen zijn **complementair**. Ze hebben een speciale relatie met elkaar.

Deze complementaire paren zijn:

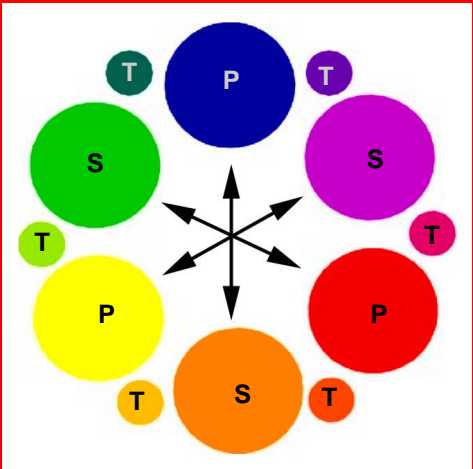
Primaire en een secundaire, bijvoorbeeld:

- rood (primair) en groen (secundair)
- geel (primair) en paars (secundair)
- blauw (primair) en oranje (secundair)

Óf

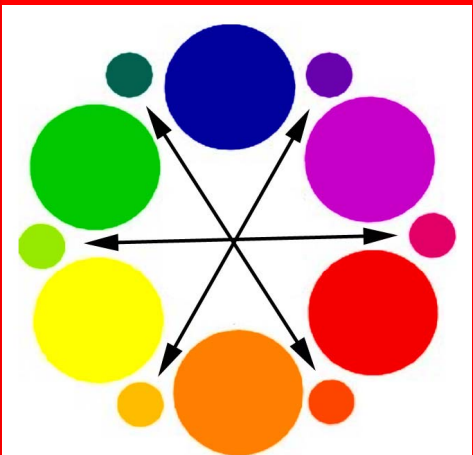
Tertiaire en tertiaire, bijvoorbeeld:

- oranjerood en blauwgroen
- geelgroen en paarsrood
- Blauwpaars en geeloranje

COMPLEMENTAIRE PRIMAIRE EN
SECUNDAIRE KLEUREN

Primair (P) + Secundair (S)

COMPLEMENTAIRE TERTIAIRE
KLEUREN

Tertiaire(T) + complementaire Tertiaire(T)

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 10 - KLEUR 2

KLEUR (VERVOLG)

Versterkend

Als je complementaire kleuren naast elkaar plaatst dan versterken ze elkaar. Dat noemen we het simultaan contrast. Het wordt veroorzaakt door het "nabeeld".

Dat werkt als volgt:

Kijk je een tijdje, bijvoorbeeld een minuut, intensief naar een rood vlak en vervolgens wissel je naar een wit vlak dan doemt er langzaam een "schim" of "nabeeld" op, namelijk een groenige vorm. Omgekeerd kan het ook; staren naar een groen vlak levert na wisselen een roodachtig nabeeld op.

Zo versterken rood en groen elkaar dus als ze naast elkaar geplaatst zijn: kijk je eerst naar rood en daarna naar groen dan lijkt het groen nóg groener. En vice versa.

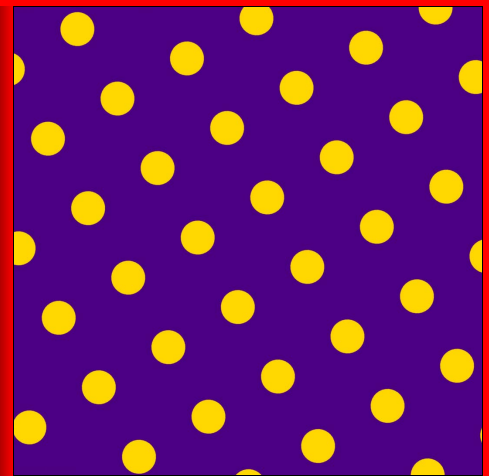
Neutraliserend

Maar als je complementaire kleuren mengt dan dempen of neutraliseren ze elkaar juist. Meng je rood dus met een beetje groen dan wordt het rood minder krachtig. Je noemt dat ook wel "schaduw" of "diepsel". Zo kun je dus kleuren verzachten of donkerder maken zónder zwart te hoeven gebruiken!

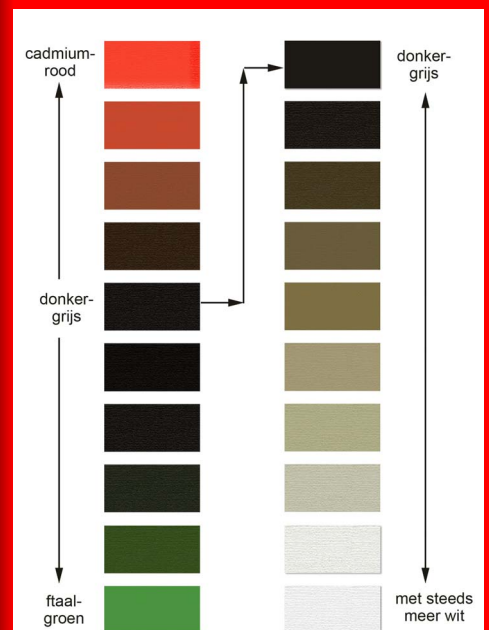
Complementaire kleurparen zijn dus altijd opgebouwd uit alle drie de primaire kleuren, in wisselende hoeveelheden natuurlijk. Je weet nog dat het mengen van de 3 primaire kleuren uiteindelijk zwart oplevert. Maar op de weg daar naar toe kun je dus, zonder zwart uit de tube te gebruiken een hele serie neutrale grijzen en bruinen mengen door de hoeveelheden te variëren en er een bepaalde hoeveelheid wit aan toe te voegen.

Een neutrale kleur wordt gemengd van twee complementaire kleuren. In het voorbeeld hiernaast is middenrood gemengd met ftaalgroen.

- In de linkerreeks:
Het zuivere middenrood wordt gemengd met ftaalgroen in toenemende hoeveelheden.
Bij een identieke hoeveelheid rood en groen toont het mengsel donkergrijs.
- In de rechter reeks. Door toevoeging van wit aan het donkergrijs, verkregen door middenrood te mengen met een identieke hoeveelheid ftaalgroen, ontstaat een reeks lichtere grijzen.

Simultaan contrast

Mengreeks vanuit middenrood en ftaalgroen. Een reeks grijze tinten wordt verkregen door het donkergrijs te mengen met wit.

